

ДО 80-РІЧЧЯ МАРКІЯНА ВАСИЛЬОВИЧА ВАВРУХА
IN HONOUR OF MARKIYAN VAVRUKH ON THE OCCASION OF HIS 80th BIRTHDAY

11 серпня 2022 р. докторові фізико-математичних наук, професорові кафедри астрофізики Вавруху Маркіянові Васильовичу виповнилось 80 років.

Маркіян Васильович народився в с. Кошляки Новосільського (тепер Підволочиського) району Тернопільської області. У 1959–1964 рр. навчався на фізичному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка, який закінчив із відзнакою. У 1964–1968 рр. працював на посаді асистента кафедри теоретичної фізики цього ж університету, а протягом 1968–1971 рр. був аспірантом кафедри. Кандидатську дисертацію “Двусортная система заряженных взаимодействующих частиц в методе смещений и коллективных переменных” захистив 1972 року. У 1972–1991 рр. працював у Львівському відділі (згодом — відділенні) Інституту теоретичної фізики АН УРСР на посадах молодшого, старшого та провідного співробітника. Докторську дисертацію “Теория многочастичных электронных корреляций в металлах” захистив 1987 року. Протягом 1991–1996 рр. працював на посаді завідувача відділу теорії багаточастинкових систем Інституту фізики конденсованих систем НАН України. У 1996 р. перейшов у Львівський національний університет імені Івана Франка на посаду завідувача створеної кафедри астрофізики. У 2001 р. йому присвоєно вчене звання професора. Маркіян Васильович розробив і викладав як загальні курси для студентів фізичного факультету (“Статистична обробка результатів експерименту”, “Сучасні проблеми фізики і астрофізики”, “Механіка”), так і спецкурси (“Загальна астрономія і астрофізика”, “Теоретична астрофізика”, “Астрофізика компактних об’єктів”, “Теорія зоряних спектрів”, “Небесна механіка і астродинаміка”, “Фізика космічної плазми” та ін.). Під керівництвом проф. М. В. Вавруха підготовлено й захищено 11 кандидатських дисертацій з теоретичної фізики, теорії металів, фізики Сонця та вироджених карликів.

Наукові інтереси проф. М. В. Вавруха багатогранні: квантова механіка, мікроскопічна багатоелектронна теорія металів і надпровідників та релятивістських систем, внутрішня будова нормальних зір та вироджених карликів, структура орбіт екзопланетних систем Галактики, фізика зір типу Сонця. Ця тематика відображена в понад 300 наукових публікаціях, серед яких монографії: М. Ваврух, П. Костробій, Б. Маркович, “Базисний підхід в теорії багатоелектронних систем” (Львів, 2017), М. Ваврух, М. Скульський, С. Смеречинський, “Моделі масивних вироджених карликів” (Львів, 2018), М. Ваврух, С. Смеречинський, Н. Тишко “Нові моделі в теорії структури вироджених карликів” (Львів, 2018), М. Ваврух, О. Стельмах, “Ефект депресії у неперервному випромінюванні Сонця” (Львів, 2022). М. В. Ваврух — співавтор збірника задач із курсу “Механіка” та монографії “Астрономія у Львівському університеті (1661–2021)” (Львів, 2021).

У роботах професора М. В. Вавруха створено нові методи досліджень у теоретичній фізиці та астрофізиці: метод динамічних колективних змінних у теорії багатоелектронних систем; метод побудови ефективних гамільтоніанів статистичним усередненням за станами “несуттєвих” підсистем частинок у мікроскопічній багатоелектронній теорії металів і надпровідників; метод інтегральних рівнянь у теорії структури нормальних зір і білих карликів. Нові результати світового рівня, які одержав М. Ваврух разом зі співавторами, стосуються динамічної поправки на локальне поле неідеального виродженого електронного газу за довільного значення параметра релятивізму, ефекту депресії в неперервному випромінюванні зір типу Сонця, впливу конкурентних факторів на формування характеристик білих карликів, дослідження структури орбіт екзопланетних систем, узагальнення політропного рівняння стану в теорії нормальних зір та ін.

За внесок у розвиток науки і освіти, підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації у 2018 р. Маркіянові Васильовичу присвоєно почесне звання “Заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка”.

З нагоди 80-річчя редакційна колегія “Журналу фізичних досліджень”, колеги та учні вітають новіляра і щиро зичать йому міцного здоров’я, творчої праці, реалізації наукових ідей і планів!